

YENİŞEHİR (BURSA) MEZARLIKLARININ DOĞAL SÜS BİTKİLERİ

Tuğba AKTAN¹, Yasin ALTAN¹

¹Celal Bayar Üniversite, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 45140 Manisa, Türkiye

Özet: Bu çalışma 2010-2011 yılları arasında Yenişehir (Bursa) Köylerinin Etnobotanik Özelliği araştırılmak üzere yapılmıştır. Bu makalede, sadece Yenişehir (Bursa) yöresinde kullanılan doğal mezarlık süs bitkilerine ait taksonlar ele alınmıştır. Yörede yapılan çalışmalarda 5'i endemik olmak üzere tür ve tür altı seviyede toplam 13 bitki taksonunun yöre halkı tarafından mezarlık süs bitkisi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Saptanan taksonlardan 10 'unun mezarlıklarda süs bitkisi olarak etnobotanik kullanımı, bu çalışma ile literatüre ilk kez kaydedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yenişehir (Bursa), Ethnobotay, Mezarlık bitkileri, Süs bitkileri*

ORNAMENTAL PLANTS OF THE GRAVEYARDS OF YENİŞEHİR (BURSA)

Abstract: This study has been carried out to investigate ethnobotanical properties of the villages of Yenişehir (Bursa) between 2010-2011. This paper deals with the natural ornamental graveyard plants that used in only Yenişehir (Bursa) region. In the Studies carried out in the region, 13 plant taxa belong to ranks of species and infra-species, which of 5 were endemic, have been determined that they are used as ornamental graveyard plants by the folk, 10 taxa of the determined plants have been reported for the first time in the literature in point of ornamental plants on the graveyards.

Key word: *Yenişehir (Bursa), Ethnobotary, Graveyard plants, Ornamental plants*

*Yasin ALTAN

yasinaltan33@gmail.com

1.GİRİŞ

Ülkemiz, sahip olduğu farklı coğrafik, jeolojik ve iklimsel özelliklerinden dolayı dünyanın en zengin bitki örtüsüne sahip ülkelerinden biridir. Türkiye florası 12.000 civarında bitki türüne sahiptir. Avrupa kıtasında ise yaklaşık olarak 12.000 bitki türü bulunmaktadır. Tüm Avrupa ülkelerinde toplam endemik takson sayısı 2.750 civarında iken ülkemizdeki endemik takson sayısı 3.000'den fazladır [1, 2, 3].

Ülkemizdeki bu zengin bitki çeşitliliğine etnobotanik açıdan bakıldığında, bu zenginliğin kullanım çeşitliliğine de yansıdığı görülür [4]. İnsanoğlu dünyada var olduğundan günümüze kadar, kendi çevresinde bulunan bitkilerden öncelikle besin ve sağlık problemlerini giderme kaynağı olmak üzere çok farklı amaçlarla çeşitli şekillerde yararlanmıştır. Deneme - yanılma yoluyla ya da rastlantı sonucu elde edilen bu bilgiler ise nesilden nesile ister sözlü, ister yazılı, aktararak ve geliştirilerek günümüze ulaşmış ve botanik kültürünü oluşturmuştur [5, 6].

Bu kadar uzun süredir Anadolu'da kullanılan bitki türlerimizin bizden sonraki kuşaklar için de korunması ve gelecek kuşaklara daha sağlıklı bir şekilde aktarılması önemli bir zorunluluktur [6, 7].

Grekçe halk anlamına gelen "ethnos" ile bitki anlamına gelen "botane" veya "botanikos" sözcüklerinden oluşan 'etnobotanik' terimi ilk kez 1895 yılında ABD'li bilim adamı W.Harsberger tarafından kullanılmıştır. Ayrıca etnobotanik teriminin ilk geçtiği 'The Purposes of Ethnobotany' adlı eseri bu konuda bilinen ilk yayındır. Harsberger etnobotaniğe 'yerli halkın bitki kullanımı' olarak bakmıştır. Ancak, bugün etnobotanik için geniş anlamda 'evrim süreci içinde insan-bitki ilişkileri denebilir, daha dar anlamdaysa bir yörede yaşayan halkın yakın çevresinde bulunan bitkilerden çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere yararlanma bilgisi ve bitkiler üzerine etkileri' olarak özetlenebilir [8].

Yurdumuzda böylesine zengin bitki çeşitliliğine karşın bunların ne kadarı halk tarafından bilinmektedir. Bu nedenle yerel bitki adlarının tespit edilmesi etnobotanik çalışmaların önemli bir parçasıdır [2, 9].

Mezarlıkların temel işlevi, ölü bedenlerin kamu sağlığını tehlikeye atmadan toprağa dönüşümün sağlandığı depolama alanları olmasıdır. Ayrıca, geride kalanlar için ziyaret, hatırlama ve sembol alanlarıdır. Ancak, mezarlıklar, ilahiyat, sanat tarihi, antropoloji gibi disiplinler için dini, sembolik, ruhani anlam içermekle birlikte kent planlama yada ekoloji ve botanik ile ilgilenen bilim dalları için önemli ekolojik rezerv alanlar yada potansiyel yeşil alan olarak ilgi görmektedir [10, 11].

Bu çalışmanın konusunu etnobotanik çalışmaların bir parçasını oluşturan doğal mezarlıkların süs bitkileri oluşturmaktadır. Mezarlık süs bitkileri Türkiye'de yapılan çalışmalarda genellikle süs bitkileri kapsamı içinde ele alınmıştır. Bu çalışma Türkiye'de yapılan mezarlık süs bitkilerine dair önemli bir çalışmadır. Bursa yöresinde etnobotanik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma etnobotanik kökenli bir çalışma olarak Bursa yöresinde yapılan ilk çalışmadır [12- 13].

2. MATERYAL VE METOT

2.1 Materyal

Bu araştırmanın materyalini Yenişehir (Bursa) ilçesinin köylerindeki halkın mezarlık süs bitkisi olarak faydalandıkları doğal bitkiler oluşturmaktadır.

2.2 Metot

2.2.1 Kaynak Kişiler

Etnobotanik çalışmalarda temel bilgi kaynağını kaynak kişiler oluşturur. Bu yüzden kaynak kişilerle sağlanacak diyalog çok önemlidir. Bu çalışmada etnobotanik bir çalışma kapsamında yapılan bir araştırmadır. Çalışmada kaynak kişi olarak orta yaş üstü erkek ve kadınlar,

çobanlar, kahveciler, köy imamaları, köy muhtarları, yörede görevli ziraatçiler, ormancılar ve öğretmenlerden yararlanılmıştır. Köy ziyaretlerinde ekibimizde köyleri iyi bilen ve köylerde çok tanıdık, akraba, eşi-dostu olan kişiler bulundurulmuştur. Köy ziyaretlerinde ilk olarak muhtarlar ziyaret edilip onlarla konu hakkında görüşülmüştür.

Çalışmalar sırasında belirlenmiş olan Yenişehir ilçesindeki 15 köy ziyaret edilmiştir. Çalışma kapsamında ziyaret edilen köyler şunlardır:

Akbiyık köyü, Akçapınar köyü, Beypınar köyü, Gökçesu köyü, Kiblepınar köyü, Kızılhisar köyü, Kızıl köy, Kirazlıyayla köyü, Mecidiye köyü, Osmaniye köyü, Paşayayla köyü, Reşadiye köyü, Süleymaniye köyü, Terziler köyü, Yıldırım köyü.

2.2.2 Arazi Çalışmaları

Araştırma alanında arazi çalışmaları kısa periyotlarla düzenli olarak, tüm yıla yayılarak gerçekleştirilmiştir. Böylece bitkiler her evrelerinde toplanmıştır.

Kaynak kişilerin gösterdiği kullanımı belirlenip yöresel isimleri kaydedilen bitkiler doğal habitatlardan toplanarak herbaryum materyali haline getirilmiştir. Ayrıca örnekler, kullanımlara ve yöre halkına ait fotoğraflar çekilmiştir.

Kullanımı belirlenip herbaryum örneği haline getirilen bitkilerin kesin teşhislerinde, başta Flora of Turkey adlı eserden yararlanılmış ve toplanılan bitki örnekleri Prof. Dr. Yasin ALTAN tarafından teşhis edilmiştir. Herbaryum materyalleri çalışma tamamlandıktan sonra Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü Herbaryumunda muhafaza edilecektir.

2.3 Çalışma Alanı

2.3.1 Coğrafik yapı

Yenişehir Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü'nün Doğu kısmında, Bursa iline bağlı, Sakarya nehrinin kollarından

Göksu'nun meydana getirdiği tektonik kökenli bir ovadır. Yenişehir ilçesinin yüz ölçümü 772 km², 40° 15' Kuzey enleminde 29° 33' Doğu boylamında ve deniz seviyesinden 237 m yüksekliktedir. Yenişehir Havzası'nın Doğusunda Bilecik, Güneyinde İnegöl, Batısında Kestel (Bursa), Kuzeybatısında Gemlik ve Orhangazi, Kuzeyinde ise İznik ilçeleri ile çevrilidir [14, 15].

Yenişehir'in etrafında önemli ovalar yer almaktadır. Bunlar Bursa, İnegöl, Karacabey ve Yenişehir ovalarıdır. Yenişehir ve çevresi ormanlık alan yönünden de zengindir. Bu ormanlık alanlar Yenişehir'in Kuzeyindeki Samanlı Dağlarında yoğunlaşır. Yenişehir çevresindeki önemli göller ise İznik ve Ulubat gölleridir [16, 17].

2.3.2 Yörenin Tarihçesi

Türkiye'nin Osmanlı eserleriyle en çok süslü olan kentlerinden biri olan Bursa'nın Yenişehir ilçesi Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olmuş, bir tarih ve tabiat şehridir. Yenişehir'in kuruluşu M.Ö. 550'lere kadar dayanır. Antik çağlarda bugünkü Bursa şehrini kuran Bithynia kralı Prusias'tan dolayı Bursa şehrinin ismi antik çağlarda Prusa olarak telaffuz edilmekteydi. Prusa (Bursa)'ya bağlı Yenişehir'in ismi antik çağlarda Neopolis'tir [16, 17].

Yenişehir Osman Bey'in zamanının çoğunu geçirdiği bir yer olmuştur. Bu dönemde Yenişehir yerleşmesi Osmanlı ordularının seferlere hazırlık yaptığı ve asker yetiştirilen bir üs olma özelliği de taşımaktadır. Bursa'nın 1326 yılında alınmasıyla başkentlik oraya geçmiştir. Ama Yenişehir yine de tarihi pek çok olaya tanıklık etmiştir. Bazı padişahların düğünleri, şehzadelerin sünnet düğünleri yine padişahların av partilerine ev sahipliği yapmıştır. İlk para Yenişehir'deki darphanede basılmıştır. Yenişehir, Bilecik, İznik, Bursa, İnegöl yerleşmelerinin tam ortasında bulunması sebebiyle Osmanlı'nın diğer

fetihleri gerçekleştirmesinde büyük pay sahibi olmuştur [14]

2.3.3 İklim ve Bitki Örtüsü

Yenişehir ilçesi iklim elemanları ele alındığında yıllık yağışın 450 mm ile 780 mm arasında değiştiği yıllık sıcaklık ortalamasının 14 C° civarında olduğu yazları sıcak ve kurak, kışları kar yağışlarına da rastlanan bozulmuş Akdeniz İkliminin görüldüğü bir sahadır. Bu özellikleriyle tipik Marmara geçiş iklimi özelliklerini yansıtmaktadır [14].

Yenişehir ova sahasında kızılçam ormanlarının tahrip edildiği yerlerde maki bitki örtüsüne rastlanmaktadır. Maki formasyonunun hemen üst tarafında orman örtüsü başlamaktadır. Her iki bitki örtüsü bazı yerlerde birbiri ardına sıralanmaktadır. İlçenin Kuzeybatı, Kuzeydoğu ve Güneybatısındaki tepeliklerde yağış miktarının artmasına bağlı olarak nemli bölge ormanları grubuna giren kayın ve meşe türlerine de rastlamak mümkündür. Bu durum Yenişehir ovasının Kuzey ve Güneydoğusunda bulunan tepeliklerin, ovaya göre daha fazla yağış aldığı ispatlanmaktadır [14].

3. BULGULAR

Mezarlık süs bitkisi olarak kullanılan doğal bitkiler:

SPERMATOPHYTA / GYMNOSPERMAE

CUPRESSACEAE

1) *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus* (Yöresel ismi: Ardıç)

Şekil 1. *Juniperus oxycedrus* subsp. *oxycedrus*

1-9 m yükseklikte, kışın yapraklarını dökmeyen monoik bir ağaççıktır. Yapraklar lanseolat, üçlü çevrel dizilişli, seyrek, 6-25 mm x 1.5-2.5 mm, akuminat-mukronat, yeşil renkli ve yaprak üst yüzeyinde iki belirgin stoma çizgildir. Olgun kozalaklar 8-12 mm çapında, küremsi şekilli, önce yeşil sonra kızılımsı kahverenkli, özel kokulu ve reçinemsiz lezzetlidir [1, 18, 12, 19, 6] Bu tür mezarlar arasında güzel görüntü elde etmek için yetiştirilmektedir.

SPERMATOPHYTA / ANGIOSPERMAE

AMARYLLIDACEAE

2) *Galanthus plicatus* L. subsp. *byzantinus* (Baker) Gottlieb. Tannenhain (Yöresel İsmi: Akçabardak, Kardelen)

Şekil 2. *Galanthus plicatus* subsp. *Byzantinus*

Soğanı subglobostan ovoide kadar değişir, 2-3 x 1.7-2 cm'dir. Yapraklar oblanseolat veya şerit şeklinde, olgunlukta hafifçe kıvrılmış, uç kısmı obtus, maviye çalan yeşil renkte, üst yüzeyinde hafifçe soluk renk merkezi bir bant vardır. Skap 9-22 cm'dir. Dış periant segmentleri dışbükey, eliptikten obovata kadar, iç segmentler düz, uç kısmı dışa doğru çan şeklinde değildir. Filamentler 0.5-1 mm, anterler 6-7 mm'dir. Kapsül 16 x 12 mm'dir. Endemiktir [1, 18]. Bu tür mezarların üzerinde güzel görüntü vermek için kullanılır.

APOCYNACEAE

3) *Nerium oleander* L. (Yöresel ismi: Zakkum)

Şekil 3. *Nerium oleander*

6 m'ye kadar uzanan çalılardır. Yapraklar çoğunlukla çevrel, çok darca eliptik, akut, tabanda kısa bir yaprak sapı şeklinde daralmış, 6-30 x 1-3 cm boyutlarında, derimsi, belirgin orta damarlı ve çok sayıda ince, paralel yan damarlıdır. Kaliks 5-7 mm, puberulenttir. Korolla pembe veya kırmızı, huni şeklinde, 2.5-4.5 cm'dir. Meyve foliküldür. Foliküller 10-18 cm'dir. Tohumlar yaklaşık 4 mm'dir [1, 18, 12, 20]. Bu bitki mezarlar arasında güzel görüntü elde etmek için yetiştirilmektedir.

CARYOPHYLLACEAE

4) *Dianthus cibrarius* Clem. (Yöresel ismi: Karanfil)

Şekil 4. *Dianthus cibrarius*

Bitki boyu 25-60 cm'dir. Yapraklar linear uzunca akuminat, 1 mm genişliğindedir. Brakte ovat-kordat, serttir. Brakteoller 4, çok genişçe ovat, kordat-aristattır. Çiçek kurulu yaklaşık 7 çiçeklidir. Kaliks 14-23 x 3.5-4.5 mm, dişler 3.5-5.5 mm, lanseolat, mukronat, bazen siliattır. Petal kırmızımsıdır [1, 18]. Bu bitki mezarlık alanlarının her tarafında

gösterişli çiçeklerinden dolayı kullanılmaktadır.

IRIDACEAE

5) *Crocus biflorus* Miller subsp. *biflorus* (Yöresel ismi: Akçabardak, Kardelen)

Şekil 5. *Crocus biflorus* subsp. *biflorus*

Kormusu tunik şeklinde zarımsı ya da sert, tabanda düz veya dişli kanatlıdır. Yapraklar (3-)4-9, 0.5-3.5 mm genişliğindedir. Periantın boğazı hafif sarı, tüysüz ya da papilloslu, segmentler beyazdır. Flamentler 3-7 mm, beyaz ya da sarı, tüysüz yada papillalı, anterler 0.8-1.4 cm, sarı yada siyahımsıdır. Stil 3'e ayrılmış sarı renktir [1, 18]. Türün ilkbaharda açan güzel görümlü, gösterişli kar beyazı renkli çiçeklerinden dolayı mezarların üzerinde yetiştirilmektedir.

6) *Crocus biflorus* Miller subsp. *pulchricolor* (Herbert) Mathew (Yöresel ismi: Mor çiğdem, Mor çiçek, Kardelen, Gök çiğdem)

Şekil 6. *Crocus biflorus* subsp. *pulchricolor*

Kormusu tunik şeklinde zarımsı ya da sert, tabanda düz veya dişli kanatlıdır. Yapraklar (3-)4-9, 0.5-3.5 mm genişliğindedir. Periantın boğazı hafif sarı, tüysüz ya da papilloslu,

segmentler mavimsi menekşe rengindedir. Filamentler 3-7 mm, beyaz ya da sarı, tüysüz yada papillalı, anterler 0.8-1.4 cm, sarı yada siyahımsıdır. Stil 3'e ayrılmış sarı renktir. Endemiktir [1, 18] Türün ilkbaharda açan güzel görünümlü, gösterişli gök mavimsi renkli çiçeklerinden dolayı mezarların üzerinde yetiştirilmektedir.

7) *Crocus chrysanthus* (Herbert) Herbert (Yöresel ismi: Çiğdem, Sarı çiğdem)

Şekil 7. *Crocus chrysanthus*

Kormusu tunik şeklinde zarımsı ya da sert, tabanda düz veya dişli kanatlıdır. Yapraklar 3-5(-6), synanthos, 0.5-2.5 mm genişliğindedir. Periant boğazı sarı, tüysüz, segmentler sarıdan turuncumsu sarıya kadardır. Filamentler 3-6 mm, sarı, tüysüz, anterler 6-12 mm, sarı, nadir tabanda siyah benekler vardır. Stil hafifçe 3'e ayrılmıştır [1, 18]. Türün ilkbaharda açan güzel görünümlü, gösterişli parlak altın sarı çiçeklerinden dolayı mezarların üzerinde yetiştirilmektedir.

8) *Crocus olivieri* Gay subsp. *olivieri* (Yöresel ismi: Sarı çiğdem, Çiğdem)

Şekil 8. *Crocus olivieri* subsp. *olivieri*

Kormusu tunik şeklinde zarımsı, tabanda ayrılmış kaba paralel lifli ya da yünsü liflidir. Yapraklar 1-4(-5), siyantos, 1.5-7 mm genişliğindedir. Periantın boğazı sarı, tüysüz, segmentler obtustan subakuta kadar, sarıdan turuncumsu sarıya kadardır. Filamentler 3-7 mm, sarı, tüysüz, anterler 6-15 mm, sarıdır. Stil 6-15'e ayrılmış sarı renktir [1, 18] Türün ilkbaharda açan güzel görünümlü, gösterişli parlak sarı renkli çiçeklerinden dolayı mezarların üzerinde yetiştirilmektedir.

9) *Crocus speciosus* Bieb. subsp. *xantholaimos* Mathew (Yöresel ismi: Çiğdem)

Şekil 9. *Crocus speciosus* subsp. *xantholaimos*

Kormusu tunik şeklinde zarımsı ya da sert, tabanda kanatlı ya da bazen paralel liflidir. Yapraklar 3-4, hysteroanthos, 4-5 mm genişliğindedir. Periantın boğazı sarı, tüysüz, segmentler 2.5-6 x 0.8-2.2 cm'dir. Filamentler 4-11 mm, tüysüz, beyaz ya da açık sarı, anterler 1-2.2 cm, sarıdır. Stil genelde tabanda ayrılmıştır. Endemiktir [1, 18]. Türün güzel görünümlü, gösterişli leylak renkli çiçeklerinden dolayı mezarların üzerinde yetiştirilmektedir.

10) *Iris germanica* L. (Yöresel ismi: Zambak, Zombak, Mor zombak, Mor zambak)

Şekil 10. *Iris germanica*

Bitki boyu 60-120 cm' dir. Yapraklar 2.5-4.5 cm genişliğinde, gövde dallı 4-5 çiçekli, dallar 5-14 cm'dir. Brakte ve brakteoller kayık şeklindedir. Çiçekler genelde lavanta, menekşe ya da mavimsi renkte, segmentlerin üst kısımları kahverengi damarlıdır. Stil dallanmıştır. Kapsül elipsoit, 3-5 cm'dir [1, 18]. Bu bitki mezarlık alanlarının her tarafında gösterişli çiçeklerinden dolayı yöre halkı tarafından kullanılmaktadır.

LILIACEAE

11) *Colchicum bivonae* Guss. (Yöresel ismi: Güz çiğdemi, Güz zambağı, Kır zambağı)

Şekil 11. *Colchicum bivonae*

Kormusu 2.5-5(-6) x 2.5-4 cm, ovoitten subglobosa kadar, dış tunik kahverengi, iç tunik kırmızımsı kahverengidir. Yapraklar 4-11, hysteranhos, ligular ya da linearlanseolat, tüsüzdür. Çiçekler 1-6, kampanulattır. Periant segmentleri koyu mor, kuvvetli şekilde mozoik desenli, bazen tabanda beyazımsıdır. Filamentler 1-2.5 cm, tüsüz, anterler morumsu siyah ya da morumsu kahverengi, polen açık sarıdır. Stil 2-4 mm'dir. Kapsül oblog, elipsoit, tüsüz, akuttur [1, 18]. Bu tür

koyu mor mozoik desenli, gösterişli, büyük çiçekleri ile mezarlık alanların her tarafında yetiştirilmektedir.

PRIMULACEAE

12) *Cyclamen cilicicum* Boiss. & Heldr. var. *cilicicum* (Yöresel ismi: Menekşe)

Şekil 12. *Cyclamen cilicicum* var. *cilicicum*

Tuber küçük, 2-5 cm çapındadır. Yapraklar suborbikular, 1.4-3 cm uzunluğundadır. Korolla beyazımsı ya da açık pembe, 10-18 mm, tabanda kırmızımsı benek bulunmaz ve avrikulat değildir. Stil kısa şekilde dışarı çıkmıştır. Endemiktir [1, 18]. Türün güzel görünümlü yaprakları ve gösterişli gülümseyen çiçekleri mezarlık alanların her tarafında yetiştirilmektedir.

13) *Cyclamen coum* Miller var. *coum* (Yöresel ismi: Pıtırıcık)

Şekil 13. *Cyclamen coum* var. *coum*

Tuber küçük, 3.5 cm çapında veya daha azdır. Yapraklar kış ve ilk ilkbaharda ortaya çıkar. Yapraklar suborbikular ya da genişçe ovatkordattır. Korolla açık veya koyu morumsu kırmızı, nadiren beyaz, loblar avrikulat değil, geriye kıvrılmış, kenarlar düz, açık pembe veya beyaz göz bulunur. Stil dışarı çıkmaz

veya çok az çıkmıştır [1, 18]. Türün güzel yeşilimsi, desenli yaprakları ve gösterişli koyu morumsu çiçeklerinden dolayı mezarlık alanların her tarafında yöre halkı tarafından yetiştirilmektedir.

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma kapsamında 7 familyaya ait 13 bitki taksonu ve bunların mezarlıklarda süs bitkisi olarak kullanımlarına ait bilgiler elde edilmiştir. Bu bitkilerden 5 tanesi yöreye endemiktir. Endemik bitkiler şunlardır: *Galanthus plicatus* subsp. *byzantinus*, *Dianthus cibrarius*, *Crocus biflorus* subsp. *pulchicolor*, *Crocus speciosus* subsp. *xantholoimas*, *Cyclamen cilicicum* var. *cilicicum*.

Yörede mezarlık süs bitkisi olarak kullanılan yukarıdaki endemik taksonların korunması ile ilgili yöre halkı bilinçlendirilmeye çalışılmıştır. Yörenin mezarlıklarında süs bitkisi olarak kullanılan taksonların 10'unun geofit, yani soğan, yumru ve sert soğanlı olmaları ve vejetatif olarak kolay üretilibilme potansiyeli taşımaları ilginçtir. Geofit bitkilerin 2'si iki çenekli, 8'i bir çenekli kapalı tohumlu bitkiler sınıflarına aittir.

Yörede yapılan çalışmalarda bitkilere ve kaynak kişilere ait fotoğraflar çalışmalar sırasında tarafımızdan çekilmiştir.

Yurdumuzda bu şekilde mezarlık süs bitkilerinin kullanımlarına ait bir çalışma bulunmamaktadır. Yörede bu konuda bir çalışmanın eksik olduğu gözlenip çalışma yapılmıştır. Yörenin tarihi ve kültürel dokusunun çok zengin olmasından dolayı özellikle Yenişehir' in Osmanlı Devletinin ilk başkenti olması nedeniyle bu kültürel dokunun mezarlık süs bitkilerine nasıl yansıdığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışma sonucunda çalışma yöremizde mezarlıklarda süsleme kültürünün çok geliştiği, bu da ölüye saygının ve sevginin ifadesi olduğu gibi mezar ziyaretçilerinin göz

zevklerine hitap etmesi ve çevre düzenleme bilincinin gelişmesi konusunda yorumlanabileceğini vurgulamaktadır.

Ayrıca yörede yapılan arazi çalışmalarında toplanılan 13 bitkiye ait mezarlıklarda süs bitkisi olarak kullanım şekli kaydedilmiştir. Bu bitkilerden 10 tanesinin kullanımına ait literatürlerde hiçbir bilgiye rastlanmamıştır. Böylece, bu çalışma ile etnobotanik veri tabanına yeni 10 bitki yöresel isimleri ile birlikte eklenmiştir [12-13].

Kaynaklar

- [1] Davis, P.H., 1965-1988: Flora of Turkey and the East Aegean Islands. vol.1-10, Edinburgh Univ. Press., Edinburgh,
- [2] Koyuncu, O., "Geyve (Sakarya) ve Çevresinin Floristik ve Etnobotanik Açından İncelenmesi", Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, (2005).
- [3] Erik, S., Tanıkahya, B., "Türkiye Florası Üzerine", Kebikeç, 17:, Alp Matbaası, Ankara, 139-163 s, (2004).
- [4] Polat, R., "Havran ve Burhaniye (Balıkesir) Çevresinde Tarımsal Biyoçeşitlilik ve Etnobotanik Araştırmaları", Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, (2010).
- [5] Yeşil, Y., "Kürecik(Akçadağ/Malatya) Bucağında Etnobotanik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2007).
- [6] Baytop, T., "Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi", Sanal Matbaacılık, İstanbul, (1984).
- [7] Kızıllarslan, Ç., "İzmit Körfezi' nin Güney Kesiminde Etnobotanik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2008).
- [8] Yıldırım, Ş., "Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği", Kebikeç-İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi, 17: 175-193 (2004).
- [9] Ertuğ, F., "Wild Edible Plants of the Bodrum Area (Muğla, Turkey)", Turkish Journal of Botany, 28:, 161-174 p, (2004b).
- [10] Uslu, A., "Tarihi Süreç içerisinde Anadolu Mezarlıkları Ve Çağdaş Bir Yaklaşımla Ankara Kenti İçin Örnek Bir Mezarlık Planlaması Üzerine Bir Araştırma", Basılmamış Doktora Tezi, Ankara

Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (1997).

[11] Satıl, F., Tümen, G., Dirmenci, T., Çelik, A., Arı, Y., Malyer, H., “Kazdağı Milli Parkı ve Çevresinde (Balıkesir) Etnobotanik Envanter Çalışması 2004-2006”, TÜBA Kültür Envanteri Dergisi, 5., (2006).

[12] Emre Bulut, G., “Bayramiç (Çanakkale) Yöresinde Etnobotanik Araştırmalar”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2008).

[13] Tuzlacı, E., “Baba Dağı (Muğla) Florası ve Fethiye Yöresinde Halkın Yararlandığı Bitkiler Hakkında Bir Ön Araştırma”, Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, (2002)

[14] Kılıç, H., “Yenişehir Ovası’ nda Nüfus ve Yerleşme”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, (2008).

[15] Uludağ, B., “Bursa İli İnegöl ve Yenişehir İlçelerinin Likenleri Üzerinde Taksonomik İncelemeler”, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa, (2005).

[16] Aslantürk, İ.H., “16. Yüzyılda Yenişehir, Yarhisar ve Göynük Nahiyeleri”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2007).

[17] Ertürk, V., “Yenişehir Kazasının Siyasi, İktisadi ve İçtimai Tarihi”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, (2000).

[18] Güner, A., Özhatay, N., Ekim, T. and Baser, K.H.C., 2000: Flora of Turkey and the East Aegean Islands. vol.11 (supplement), Colombia Univ. Press., Edinburgh.

[19] Koçyiğit, M., “Yalova İlinde Etnobotanik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2005).

[20] Seçmen, Ö., Gemici, Y., Görk, G., Bekat, L., Leblebici, E., “Tohumlu Bitkiler Sistematığı”, 116, Ege Üniversitesi Basım Evi, İzmir, (2004).

Geliş Tarihi: 01/04/2011

Kabul Tarihi: 03/01/2012